

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Autentiškas vertimas
Vyriausybės kanceliarijos
Dokumentų valdymo skyrius
2017 10 11*

KETVIRTASIS SKYRIUS

BYLA FRIDMAN PRIEŠ LIETUVĄ

(Peticija Nr. 40947/11)

SPRENDIMAS

STRASBŪRAS

2017 m sausio 24 d.

Šis sprendimas tapo galutinis pagal Konvencijos 44 straipsnio 2 dalį. Jame gali būti daromi redakcinio pobūdžio pataisymai.

Byloje Fridman prieš Lietuvą

Europos Žmogaus Teisių Teismas (Ketvirtasis skyrius), posėdžiaujant kolegijai, sudarytai iš:

Pirmininko Andrés Sajó,
teisėjų Vincent A. De Gaetano,
Nona Tsotsoria,
Paulo Pinto de Albuquerque,
Krzysztof Wojtyczek,
Egidijaus Kūrio,
Marko Bošnjak

ir *skyriaus kanclerės* Marialena Tsirli,
po svarstymo uždarame posėdyje 2017 m. sausio 5 d.,
skelbia tą dieną priimtą sprendimą:

PROCESAS

1. Bylą prieš Lietuvos Respubliką pradėjo Lietuvos Respublikos pilietis Artur Fridman (toliau – pareiškėjas), 2011 m. birželio 9 d. Teismui pateikęs peticiją (Nr. 40947/11) pagal Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 34 straipsnį.

2. Pareiškėjui atstovavo Vilniuje praktikuojantis advokatas V. Onačko. Lietuvos Respublikos Vyriausybei (toliau – Vyriausybė) atstovavo jos atstovė K. Bubnytė.

3. Pareiškėjas skundėsi, kad jam nebuvo tinkamai pranešta apie žodinį bylos nagrinėjimą Lietuvos apeliaciniame teisme, taip pažeidžiant Konvencijos 6 straipsnio 1 dalį.

4. 2016 m. kovo 7 d. skundas dėl pranešimo apie teismo posėdį buvo perduotas Vyriausybei, o likusi peticijos dalis buvo pripažinta nepriimtina pagal Teismo reglamento 54 taisyklės 3 dalį.

FAKTAI**I. BYLOS APLINKYBĖS**

5. Pareiškėjas gimė 1980 m. ir gyvena Vilniuje.

6. 2009 m. kovo 5 d. pareiškėjas ir jo močiutės kaimynė, 88 metų amžiaus J. S., pasirašė išlaikymo iki gyvos galvos sutartį. Pagal minėtą sutartį J. S. pareiškėjui perleido pareiškėjo nuosavybėn savo butą, o atsakovas įsipareigojo ja rūpintis iki jos mirties – aprūpinti ją maistu ir vaistais, tvarkyti jos namus, vedžioti šunį ir teikti kitą būtiną pagalbą.

7. 2009 m. birželio mėn. J. S. pateikė teismui ieškinį, prašydama nutraukti sutartį dėl to, kad pareiškėjas nevykdė savo įsipareigojimų ir tinkamai ja nesirūpino. Pareiškėjas paprieštaravo sutarties nutraukimui ir tvirtino, kad jis savo sutartinius įsipareigojimus įvykdė. Remdamasis keleto liudytojų parodymais, 2010 m. sausio 29 d. Vilniaus apygardos teismas išnagrinėjęs bylą žodinio proceso tvarka, dalyvaujant ir pareiškėjui, ir J. S., pastarosios prašymą patenkino ir sutartį nutraukė.

8. Pareiškėjas šį sprendimą apskundė, tvirtindamas kad jis vykdė sutarties sąlygas, todėl ji neturėjo būti nutraukta. 2010 m. spalio 11 d. Lietuvos apeliacinis teismas surengė viešą posėdį, kuriame dalyvavo J. S. advokatė, bet nedalyvavo nei pareiškėjas, nei jo advokatas. Kaip teigia Vyriausybė, pranešimas pareiškėjui buvo išsiųstas 2010 m. rugsėjo 21 d. Posėdžio metu teismas pažymėjo, kad pareiškėjui apie posėdį buvo pranešta, ir nagrinėjo bylą pareiškėjui nedalyvaujant. Lietuvos apeliacinis teismas 2010 m. spalio 22 d. nutartimi paliko pirmosios instancijos teismo sprendimą nepakeistą.

9. Pareiškėjas pateikė kasacinį skundą Lietuvos Aukščiausiajam Teismui. Jis skundėsi, *inter alia*, kad nebuvo tinkamai informuotas apie Lietuvos apeliacinio teismo posėdį, todėl negalėjo veiksmingai apginti savo interesų. Pareiškėjas nurodė, kad pranešimą apie bylos nagrinėjimo laiką ir vietą, atsiųstą paprastu (neregistruotu) paštu, savo pašto dėžutėje jis rado tik 2010 m. spalio 14 d. Tačiau 2010 m. lapkričio 4 d. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pareiškėjo kasacinį skundą atsisakė priimti, nes jame nebuvo iškelta svarbių teisinių klausimų. Pareiškėjas pateikė dar du kasacinius skundus, tačiau 2010 m. gruodžio 6 d. ir 2011 m. sausio 10 d. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas atsisakė juos priimti, remdamasis tais pačiais pagrindais, kaip ir anksčiau.

II. BYLAI REIKŠMINGA VIDAUS TEISĖ IR PRAKTIKA

10. Bylai reikšmingu metu Civilinio proceso kodekso 117 straipsnio 1 dalyje buvo nustatyta, kad teismo procesiniai dokumentai įteikiami registruotu paštu, per antstolius, kurjerius ir kitais Kodekse nurodytais būdais. Įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytais atvejais ir dalyvaujančio byloje asmens sutikimu procesinius dokumentus galima buvo įteikti telekomunikacijų galiniais įrenginiais.

11. Civilinio proceso kodekso 123 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad procesiniai dokumentai asmenims įteikiami asmeniškai.

12. Civilinio proceso kodekso 133 straipsnio 1 dalyje atskiriami teismo šaukimai ir pranešimai. Nurodyta, kad dalyvaujančiam byloje asmeniui tinkamai įteikus teismo šaukimą, apie kitus teismo posėdžius pranešama pranešimais.

13. Bylai reikšmingu metu Civilinio proceso kodekso 124 straipsnio susijusiose nuostatose buvo nustatyta:

„1. Teismo šaukimas ir ieškinio (pareiškimo, skundo, atsiliepimo į pareikštą ieškinį, dubliko) nuorašas adresatui yra įteikiamas pasirašytinai. Kai teismo šaukimą ar ieškinio nuorašą įteikia paštas, teismo kurjeris ar antstolis, adresatas pasirašo teisingumo ministro nustatytos formos pažymoje, kurios viena dalis lieka adresatui, o kita su parašu bei nurodyta įteikimo data grąžinama teismui. <...>

2. Atsisakymas priimti šaukimą ar ieškinio nuorašą arba pasirašyti apie jų gavimą pažymoje prilyginamas jų įteikimui <...>

<...>

4. Pranešimai ir kiti procesiniai dokumentai šio Kodekso nustatytais būdais ir tvarka įteikiami be grąžintinos teismui pažymos apie jų įteikimą adresatui. Apie pranešimo, kito procesinio dokumento įteikimą adresatui pašto darbuotojai, antstoliai ar kurjeriai pažymi atitinkamose knygose, nurodydami adresatą, procesinio dokumento įteikimo datą, procesinį dokumentą priėmusį asmenį ir jo ryšį su adresatu <...>, jeigu įteikiama ne pačiam adresatui.

<...>“.

14. Civilinio proceso kodekso 319 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad byla apeliaciniame teisme nagrinėjant žodinio proceso tvarka šalims pranešama apie posėdžio laiką ir vietą, tačiau jų neatvykimas nekliudo nagrinėti byla.

15. Civilinio proceso kodekso 246 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad kai į teismo posėdį neatvyksta atsakovas, kuriam tinkamai nebuvo pranešta apie posėdžio laiką ir vietą, ir jis neturi atstovo, teismas bylos nagrinėjimą atideda.

16. 2010 m. balandžio 27 d. nutartyje Nr. 3K-3-193/2010 Lietuvos Aukščiausiasis Teismas konstatavo:

„CPK <...> nustatyta apeliacinės instancijos teismo pareiga informuoti dalyvaujančius byloje asmenis apie teismo posėdžio vietą ir laiką, taip pat, kad žodinio proceso atveju dalyvaujančių byloje asmenų neatvykimas į teismo posėdį nekliudo nagrinėti byla. CPK <...> nustatyta, kad dalyvaujančiam byloje asmeniui tinkamai įteikus teismo šaukimą, apie kitus teismo posėdžius pranešama pranešimais. Tai reiškia, kad ir apie apeliacinės instancijos teismo posėdį gali būti pranešama pranešimais. Informuojant apie teismo posėdį pranešimais, skirtingai nei siunčiant šaukimus, nereikalaujama nustatytos formos pažymos su asmens parašu apie įteikimą bei nurodyta įteikimo data grąžinimo teismui. Pranešimo išsiuntimas šiuo atveju yra prilyginamas teismo šaukimo įteikimui ir laikoma, kad asmeniui pranešta apie bylos nagrinėjimo laiką ir vietą. Nagrinėjant byla apeliacine tvarka žodinio proceso atveju dalyvaujantys byloje asmenys kviečiami į teismo posėdį, tačiau dalyvaujančių byloje asmenų neatvykimas į teismo posėdį, jei apie teismo posėdį pranešta tinkamai, nekliudo nagrinėti byla <...>. Toks teisinis reglamentavimas suponuoja apeliacinės instancijos teismo pareigą prieš sprendžiant dėl galimybės nagrinėti byla teismo posėdyje išsiaiškinti, ar pranešimas dalyvaujančiam byloje asmeniui buvo [tinkamai] išsiųstas <...> Kasacinio teismo nutartyse ne kartą konstatuota, kad teismas negali nagrinėti bylos, kai nedalyvauja kuris nors iš byloje dalyvaujančių asmenų, jeigu jis nebuvo tinkamai informuotas apie teismo posėdžio vietą ir laiką, nes tokiu atveju būtų pažeidžiama teisė būti išklausytam, šalių lygiateisiškumo ir rungtyniškumo principai <...>“

TEISĖ

I. TARIAMAS KONVENCIJOS 6 STRAIPSNIO 1 DALIES PAŽEIDIMAS

17. Pareiškėjas skundėsi, kad nebuvo tinkamai informuotas apie 2010 m. spalio 11 d. įvykusį Lietuvos apeliacinio teismo posėdį, kuriame byla buvo nagrinėjama žodinio proceso tvarka, todėl buvo pažeistos jo gynybos teisės ir šalių lygiateisiškumo principas. Jis rėmėsi Konvencijos 6 straipsnio 1 dalimi, kurioje šiuo atžvilgiu nurodyta:

„Kai yra sprendžiamas tam tikro asmens civilinio pobūdžio teisių ir pareigų <...> klausimas, toks asmuo turi teisę, kad byla <...> teisingai išnagrinėtų <...> teismas <...>“.

A. Priimtinumumas

18. Teismas pažymi, kad šis skundas nėra akivaizdžiai nepagrįstas pagal Konvencijos 35 straipsnio 3 dalies a punktą. Taip pat Teismas pažymi, kad jis nėra nepriimtinas koku nors kitu pagrindu. Todėl jį reikia pripažinti priimtinu.

B. Esmė

1. Šalių teiginiai

a) Pareiškėjas

19. Pareiškėjas nurodė, kad pranešimas apie 2010 m. spalio 11 d. Lietuvos apeliacinio teismo posėdį jam nebuvo įteiktas asmeniškai, kaip reikalaujama Civilinio proceso kodekse (žr. šio sprendimo 10–13 punktus), o buvo įmestas į jo pašto dėžutę jau po posėdžio, 2010 m. spalio 14 d. Pareiškėjas tvirtino, kad dėl to jis negalėjo pasinaudoti savo teise dalyvauti posėdyje ir atsakyti į kitos šalies advokato išsakytas pastabas, pateikti papildomų įrodymų ir paaiškinimų teismui.

20. Pareiškėjas taip pat nurodė, kad Lietuvos apeliacinis teismas bylą nagrinėjo jam nedalyvaujant, prieš tai neišsiaiškinęs, ar jam buvo tinkamai pranešta apie posėdį. Be to, pareiškėjas nurodė, kad jo dalyvavimas posėdyje buvo esminės svarbos, nes tarp jo ir J. S. kilęs ginčas buvo susijęs su jų asmeniniais santykiais ir kad jo charakterio savybės bei elgesys buvo svarbūs vertinant tai, ar jis tinkamai vykdė sutarties reikalavimus.

b) Vyriausybė

21. Vyriausybė teigė, kad pareiškėjas buvo tinkamai informuotas apie 2010 m. spalio 11 d. posėdį. Ji Teismui pateikė pažymą apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, iš kurios matyti, kad pranešimas pareiškėjui buvo išsiųstas 2010 m. rugsėjo 21 d. Vyriausybė teigė negalinti

pateikti įrodymų dėl tikslios pranešimo gavimo datos, nes vokas, kuriame jis buvo atsiųstas ir kurį pareiškėjas pridėjo prie savo kasacinių skundų, jau buvo sunaikintas, vadovaujantis nacionalinėmis taisyklėmis dėl bylos medžiagos saugojimo. Tačiau Vyriausybė teigė, kad pašto siuntų pristatymas Lietuvoje paprastai netrunka ilgiau nei penkias dienas, taigi pareiškėjas turėjo pranešimą gauti gerokai prieš suplanuotą posėdį. Be to, Vyriausybė nurodė, kad negavęs iš pašto skyriaus jokios informacijos, kad pranešimas neįteiktas, Lietuvos apeliacinis teismas neturėjo jokio pagrindo manyti, kad pareiškėjui nebuvo tinkamai pranešta apie teismo posėdį. Ji taip pat tvirtino, kad Lietuvos Aukščiausiojo Teismo atsisakymas priimti pareiškėjo kasacinį skundą (žr. šio sprendimo 9 punktą) reiškę, jog minėtas teismas nenustatė jokių procedūrinių pažeidimų, taip pat ir susijusių su pranešimo įteikimu.

22. Vyriausybė taip pat nurodė, kad pareiškėjas žinojo apie vykstantį apeliacinį procesą, kurį jis pats ir inicijavo, taigi turėjo pareigą pasidomėti jo eiga. Vyriausybės teigimu, pareiškėjas galėjo sužinoti apie posėdžio datą Lietuvos apeliacinio teismo interneto svetainėje arba galėjo teismui nurodyti savo advokato adresą – tuo atveju pranešimas būtų buvęs nusiųstas jo advokatui. Vyriausybė taip pat tvirtino, kad pareiškėjas turėjo tikrinti savo pašto dėžutę pakankamai dažnai, kad nepraleistų svarbių dokumentų.

23. Galiausiai Vyriausybė nurodė, kad apskritai procesas atitiko Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies reikalavimus. Ji teigė, kad per 2010 m. spalio 11 d. posėdį kitos šalies advokatas tik pateikė atsakymą į pareiškėjo apeliacinį skundą ir nepateikė jokių svarbių naujų faktų, o Lietuvos apeliacinis teismas įrodymų iš naujo nenagrinėjo. Vyriausybė taip pat nurodė, kad per procesą pirmosios instancijos teisme pareiškėjui buvo suteikta pakankamai galimybių pareikšti savo poziciją ir atsakyti į kitos šalies pastabas.

2. Teismo vertinimas

24. Pirmiausia Teismas pakartoja, kad Konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje užtikrinama ne teisė asmeniškai dalyvauti teisme byloje, susijusiose ne su baudžiamojo kaltinimo klausimo sprendimu, bet veikiau bendresnė teisė veiksmingai pareikšti savo poziciją teisme bei šalių lygiateisiškumas. 6 straipsnio 1 dalis leidžia valstybei laisvai pasirinkti priemones, kuriomis bylos šalims būtų užtikrintos šios teisės (žr. *Steel and Morris v. the United Kingdom*, no. 68416/01, §§ 59–60, ECHR 2005-II; *Artyomov v. Russia*, no. 14146/02, § 201, 2010-05-27; ir *Buterlevičiūtė v. Lithuania*, no. 42139/08, § 55, 2016-01-12).

25. Be to, Teismas primena, kad Konvencija siekiama suteikti ne teorines ar iliuzines, bet praktiškai panaudojamas ir veiksmingas teises (žr., be kitų, *Cudak v. Lithuania* [GC], no. 15869/02, § 58, ECHR 2010). Teismas mano, kad teisė į viešą bylos nagrinėjimą netektų prasmės, jeigu bylos šalis nebūtų informuota apie posėdį tokiu būdu, kad galėtų jame dalyvauti, jei nuspręstų

pasinaudoti nacionalinėje teisėje įtvirtinta teise dalyvauti teismo posėdyje (žr. *Yakovlev v. Russia*, no. 72701/01, § 21, 2005-03-15).

26. Be to, Teismas primena, kad 6 straipsnio 1 dalies negalima aiškinti taip, lyg ja būtų suteikta ginčo šalims teisė gauti procesinius dokumentus tam tikra forma, pavyzdžiui, registruotu paštu (žr. *Kolegovy v. Russia*, no. 15226/05, § 40, 2013-03-01; *Perihan and Mezopotamya Basin Yayın A.Ş. v. Turkey*, no. 21377/03, § 39, 2014-01-21; ir *Avotiņš v. Latvia* [GC], no. 17502/07, § 119, ECHR 2016). Vis dėlto Teismas mano, kad siekiant įgyvendinti teisingumą bylos šalys apie teismo posėdį turėtų būti informuotos taip, kad ne tik sužinotų posėdžio datą ir vietą, bet ir turėtų pakankamai laiko parengti savo poziciją ir pasiruošti dalyvauti posėdyje. Formalus pranešimo išsiuntimas, neįsitikinus, kad jis pasieks pareiškėją laiku, negali būti Teismo vertinamas kaip tinkamas pranešimas (žr. *Kolegovy*, cituota pirmiau, § 40, ir ten nurodytas bylas).

27. Šioje byloje nėra ginčijama, kad pranešimas apie 2010 m. spalio 11 d. Lietuvos apeliacinio teismo posėdį buvo išsiųstas pareiškėjo namų adresu ir kad pareiškėjas galiausiai jį gavo. Tačiau Teisme ir nacionaliniuose teismuose pareiškėjas tvirtino, kad šis laiškas nebuvo įmestas į jo pašto dėžutę iki 2010 m. spalio 14 d. (žr. šio sprendimo 9 ir 19 punktus). Vyriausybė su šiuo argumentu nesutiko, tvirtindama, kad pranešimas buvo išsiųstas 2010 m. rugsėjo 21 d. ir turėjo pasiekti pareiškėją ne vėliau kaip po penkių dienų. Tačiau ji negalėjo pateikti jokių įrodymų šiuo atžvilgiu, nes susijusi bylos medžiaga jau buvo sunaikinta (žr. šio sprendimo 21 punktą). Teismas pažymi, kad ankstesnėse bylose jis laikėsi pozicijos, kad Vyriausybė turi pateikti įrodymų, jog pranešimas laiku pasiekė pareiškėją (žr. *Mokrushina v. Russia*, no. 23377/02, § 20, 2006-10-05; *Prokopenko v. Russia*, no. 8630/03, § 18, 2007-05-03; *Kolegovy*, cituota pirmiau, § 41; ir *Buterlevičiūtė*, cituota pirmiau, § 59), ir nemato priežasčių, kodėl šioje byloje reikėtų laikytis kitokio požiūrio. Todėl, remdamasis turima medžiaga, Teismas daro išvadą, kad pareiškėjui nebuvo laiku pranešta apie 2010 m. spalio 11 d. posėdį. Teismas taip pat pažymi, kad nacionalinėje teisėje nebuvo reikalavimo, kad pareiškėjas apeliaciniame procese nurodytų teisinį atstovą ar tikrintų teismo posėdžių tvarkaraštį Lietuvos apeliacinio teismo interneto svetainėje (žr. šio sprendimo 10 ir 15 punktus), todėl tas faktas, jog pareiškėjas to nedarė, neatleidžia Vyriausybės nuo pareigos tinkamai informuoti pareiškėją apie posėdį.

28. Be to, Teismas pažymi, kad per 2010 m. spalio 11 d. posėdį Lietuvos apeliacinis teismas viso labo pažymėjo, kad pareiškėjui „apie posėdį pranešta“ (žr. šio sprendimo 8 punktą), tačiau nei teismo posėdžio protokole, nei sprendimo tekste nėra nieko, kas rodytų, kad teismas išsiaiškino, ar pareiškėjas buvo laiku informuotas. Teismas pažymi, kad nacionalinės teisės aktuose nurodyta, kad pranešimą įteikiantys pašto skyriaus darbuotojai, antstoliai ar kurjeriai apie pranešimo įteikimą turi pažymėti atitinkamose knygose, nurodydami, *inter alia*, įteikimo datą (žr. šio sprendimo 13 punktą).

Taip pat pažymėtina, kad nacionalinės teisės aktais teismas įpareigotas įsitikinti, kad į posėdį neatvykusi šalis buvo tinkamai informuota (žr. šio sprendimo 15–16 punktus). Šiomis aplinkybėmis Teismas laikosi nuomonės, kad Lietuvos apeliacinis teismas turėjo ir pareigą, ir galimybę išsiaiškinti, ar pareiškėjas buvo tinkamai informuotas apie 2010 m. spalio 11 d. posėdį, ir, jei to nebuvo padaryta, įvertinti, ar apeliacinio skundo nagrinėjimas turėtų būti atidėtas (žr. *mutatis mutandis*, *Yakovlev*, cituota pirmiau, § 22; *Gusak v. Russia*, no. 28956/05, § 26, 2011-07-07 ir *Kolegovy*, cituota pirmiau, § 41). Nors Vyriausybė tvirtino, kad tuo atveju, jei Lietuvos apeliacinio teismo procese būtų buvę kokių nors trūkumų, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas būtų išnagrinėjęs pareiškėjo kasacinį skundą teisės klausimais (žr. šio sprendimo 21 punktą), Teismas primena, kad ne jam spręsti, ar Lietuvos Aukščiausiasis Teismas turėjo nagrinėti pareiškėjo kasacinį skundą ir dėl kokių priežasčių jis galėjo nuspręsti to nedaryti (žr. *mutatis mutandis*, *Pyrantienė v. Lithuania*, no. 45092/07, §§ 75–76, 2013-11-12).

29. Galiausiai, būtina pažymėti, kad Teismas nepamiršo, jog kitos šalies atstovas 2010 m. spalio 11 d. posėdyje dalyvavo ir pateikė pastabas atsakydamas į pareiškėjo apeliacinį skundą (žr. šio sprendimo 8 punktą). Priešingai, nei teigia Vyriausybė (žr. šio sprendimo 23 punktą), Teismas mano, kad ne jam spręsti, ar posėdis Lietuvos apeliaciniame teisme pareiškėjui buvo svarbus, nes vien to, kad kita šalis turėjo galimybę pareikšti pastabas dėl pareiškėjo apeliacinio skundo, o pareiškėjas neturėjo galimybės į minėtas pastabas atsakyti, pakanka, kad būtų pakirstas jo pasitikėjimas teisingumo vykdymu (žr. *mutatis mutandis*, *Švenčionienė v. Lithuania*, no. 37259/04, §29, 2008-11-25, ir *Gusak*, cituota pirmiau, § 27).

30. Išdėstytų argumentų pakanka konstatuoti, kad pareiškėjo teisė į teisingą bylos nagrinėjimą pagal Konvencijos 6 straipsnio 1 dalį buvo pažeista.

II. KONVENCIJOS 41 STRAIPSNIO TAIKYMAS

31. Konvencijos 41 straipsnyje nustatyta:

„Jeigu Teismas nustato Konvencijos ar jos protokolų pažeidimą ir jeigu Aukštosios Susitariančiosios Šalies įstatymai leidžia tik iš dalies atlyginti pažeidimu padarytą žalą, tai prireikus Teismas gali priteisti nukentėjusiajai šaliai teisingą atlyginimą.“

A. Žala

1. Šalių teiginiai

a) Pareiškėjas

32. Pareiškėjo teigimu, kadangi jam nebuvo tinkamai pranešta apie Lietuvos apeliacinio teismo posėdį, jam turi būti atlygintos visos išlaidos,

kurias jis patyrė dėl minėto teismo sprendimo. Pareiškėjas pareikalavo atlyginti 91 195 EUR dydžio turtinę žalą, kuri susideda iš šių dalių:

- a) buto, kurį jis prarado nutraukus sutartį su J. S., rinkos vertės – 88 913 EUR (žr. šio sprendimo 6 punktą);
- b) 1 758 EUR žyminio mokesčio, kurį jis turėjo sumokėti pateikęs apeliacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2010 m. sausio 29 d. sprendimo (žr. šio sprendimo 7 punktą);
- c) 524 EUR, kuriuos jam buvo nurodyta sumokėti J. S. jos bylinėjimosi apeliaciniame teisme išlaidoms padengti.

33. Pareiškėjas taip pat pareikalavo 14 500 EUR neturtinei žalai atlyginti.

b) Vyriausybė

34. Vyriausybė tvirtino, kad nėra jokio priežastinio ryšio tarp pareiškėjo nurodytos turtinės žalos ir Konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtintų jo teisių pažeidimo. Jos teigimu, Teismas neturėtų spėlioti, kaip būtų pasibaigęs nacionalinis procesas, jei pažeidimo nebūtų buvę.

35. Vyriausybė taip pat nurodė, kad pareiškėjo reikalaujamas neturtinės žalos atlyginimas buvo pernelyg didelis ir nepagrįstas.

2. Teismo vertinimas

36. Šioje byloje Teismas konstatavo Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies pažeidimą, remdamasis tuo, kad pareiškėjui nebuvo tinkamai pranešta apie žodinių bylos nagrinėjimą Lietuvos apeliaciniame teisme ir todėl jis neturėjo galimybės jame dalyvauti ir apginti savo interesus. Tačiau tai nereiškia, kad tuo atveju, jei jis būtų buvęs tinkamai informuotas, teismas būtų priėmęs jam palankų sprendimą. Todėl Teismas mano, kad pareiškėjas neįrodė, kad tariamai patirta turtinė žala yra tiesiogiai susijusi su nustatytu pažeidimu (žr. *Kingsley v. the United Kingdom* [GC], no. 35605/97, § 40, ECHR 2002-IV, ir ten nurodytas bylas).

37. Kita vertus, Teismas mano, kad dėl šiame sprendime konstatuoto pažeidimo pareiškėjas turėjo patirti kančią ir nusivylimą. Vis dėlto jis mano, kad pareiškėjo reikalaujamas neturtinės žalos atlyginimas yra pernelyg didelis. Vertindamas teisingumo pagrindais, šiuo atžvilgiu Teismas pareiškėjui priteisia 1 500 EUR.

B. Išlaidos ir sąnaudos

38. Pareiškėjas taip pat pareikalavo 2 246 EUR išlaidoms ir sąnaudoms, patirtoms bylinėjantis Teisme, atlyginti. Jas sudaro:

- a) 2 000 EUR dydžio mokestis advokatui;
 - b) 144 EUR dokumentų vertimo iš anglų į lietuvių kalbą išlaidos;
 - c) 120 EUR dokumentų vertimo iš lietuvių į anglų kalbą išlaidos.
- Šioms išlaidoms pagrįsti pareiškėjas pateikė kvitus.

39. Vyriausybė nurodė, kad mokestis advokatui buvo per didelis ir kad vertimo išlaidos nebuvo būtinos, nes, kaip nurodyta Lietuvos advokatūros interneto svetainėje, pareiškėjo teisininkas anglų kalbą moka.

40. Atsižvelgiant į Teismo praktiką, išlaidos ir sąnaudos pareiškėjui priteisiamos tik tuo atveju, jei nustatoma, kad jos iš tikrųjų buvo patirtos, būtinos ir pagrįsto dydžio. Šioje byloje Teismas visų pirma pažymi, kad pareiškėjas nepateikė jokių iš lietuvių į anglų kalbą išverstų dokumentų, taip pat nepagrindė vertimo iš anglų į lietuvių kalbą būtinumo; todėl šią reikalavimo dalį atmeta. Dėl mokesčio advokatui, atsižvelgdamas į turimus dokumentus ir pirmiau nurodytus kriterijus, Teismas mano, kad pagrįsta priteisti 1 200 EUR sumą.

C. Palūkanos

41. Teismas mano, kad palūkanų norma turi būti skaičiuojama pagal ribinę Europos Centrinio Banko skolinimo normą, pridedant tris procentus.

DĖL ŠIŲ PRIEŽASČIŲ TEISMAS VIENBALSIAI:

1. *Skelbia* peticiją priimtina.
2. *Nusprendžia*, kad buvo pažeista Konvencijos 6 straipsnio 1 dalis.
3. *Nusprendžia*:
 - a) atsakovė valstybė per tris mėnesius nuo tos dienos, kai sprendimas taps galutinis pagal Konvencijos 44 straipsnio 2 dalį, turi atsakovui sumokėti toliau nurodytas sumas:
 - i) 1 500 EUR (vieną tūkstantį penkis šimtus eurų) ir bet kokius taikytinus mokesčius neturtinei žalai atlyginti;
 - ii) 1 200 EUR (vieną tūkstantį du šimtus eurų) ir bet kokius pareiškėjui taikytinus mokesčius išlaidoms ir sąnaudoms atlyginti;
 - b) nuo minėto trijų mėnesių termino pabaigos iki sprendimo įvykdymo dienos per įpareigojimų nevykdymo laiką nuo minėtų sumų turės būti mokamos paprastosios palūkanos pagal ribinę Europos Centrinio Banko skolinimo normą, pridedant tris procentus.
4. *Atmeta* likusią pareiškėjo reikalavimo dėl teisingo atlyginimo dalį.

Surašyta anglų kalba ir paskelbta raštu 2017 m. sausio 24 d., vadovaujantis Teismo reglamento 77 taisyklės 2 ir 3 dalimis.

Marialena Tsirli
Kanclerė

András Sajó
Pirmininkas